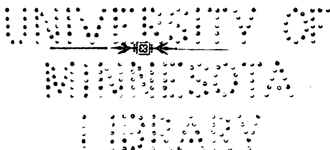
HŒNSA-ÞÓRIS SAGA.

ÞÓRLEIFR JÓNSSON
GAF ÚT.

REYKJAVÍK.

KOSTNAÐARMAÐUR: ***SIGURÐUR KRISTJÁNSSON.***

1892.

FÉLAGSPRENTSMIÐJAN.

FORMÁLI.

Hænsa-Þóris saga var, að minsta kosti á ofanverðri 17. öld, öll til á skinni (Vatnshyrna). Hefir þá Ketill prófastr Jörundarson í Hvammi í Hvammssveit (sjá um hann í „Æfi Árna Magnússonar“ framanvið Snorra-Eddu, Kh. 1875, og „Formála“ fyrir Flóamannasögu, Rv. 1884) tekið endrrit af sögunni eftir þessari skinnbók. Síra Ketill hefir eins og hans var vandi vandað mjög eftirrit sitt. Síðan hefir þetta pappírshandrit sögunnar komist í eigu dóttursonar síra Ketils, Árna prófessors Magnússonar, svo sem sjá má af hinni fornu „Bókskrá“ *(Catalogus)* Árna, því að þar er þetta handrit tilfœrt (nr. 554, 4o). Hefir þá Ásgeir Jónsson, handritari Þormóðar Torfasonar og síðan Árna, tekið *tvö endrrit* af því og eru þau enn til. Enn sjálft handrit síra Ketils hefir glatast; að líkindum brunnið í eldsvoðanum mikla í Höfn 1728.

Af skinnhandriti sögunnar, að líkindum því er nú var getið um, er enn til í safni Árna *tvö blöð;* hitt af skinnbók þessari er glatað. Enn hvergi finst í skjölum Árna, hvar hann hefir náð í þessi 2 skinnblöð. Þó má tilgeta, að þau sé einhversstaðar að vestan ættuð; og að líkindum hefir Árni aldrei náð í meira af skinnbókinni, er

síra Ketill reit eftir, heldr enn þetta. Tæplega mun og síra Ketill sjálfr hafa átt skinnbókina, er hann reit upp, því að naumast hefði hann tortímt henni, eðr aldrtila veitt, einsog raun hefir orðið á. Til slíks var síra Ketill Jörundarson ofmikill hirðumaðr.

Hið fyrra skinnblað, er til er, byrjar allra síðast í 4. kap. (á orðunum: ... *„láta svá búit. Ok er nú kyrrt“* o. s. frv.) og nær síðan yfir 5. og 6. kap. og endar fremst í 7. kap. (á orðunum: *„býr heiman ferð sína ok Helgi fóstri hans“* ...). — Síðara blaðið byrjar fremst í 16. kap. (á orðunum: ... *„ðu til þingsins; ferr hann þá í Örnólfsdal“* o. s. frv.) og heldr síðan áfram aftr í miðjan 19. kap. (endar á orðunum: *„Þóroddr svarar: ‚satt er þat at þú“* ...); þar hættir það alveg. — Skinnbókina, er blöð þessi eru úr, telr einhver hinn glöggvasti maðr í þeim efnum, Jón sál. Sigurðsson, vera ritaða skömmu eftir Svartadauða, á fyrri hluta 15. aldar. Fremr er og ritháttr þessara tveggja blaða slœmr og sjálfum sér víða ósamkvæmr.

Á pappír eru til fjölda-mörg handrit af sögu þessari, og eru eflaust best af þeim hin 2 áðrnefndu handrit eftir Ásgeir Jónsson; enn hann hefir víst, einsog þegar var drepið á, ritað þau eftir handriti síra Ketils.

Auk þessara tveggja eru til á bókasöfnunum í Kaupmannahöfn *sex pappírshandrit* af sögu þessari og þaraðauki eitt brot *(1 blað)* hið sjöunda. Eitt *handrit á pappír* er og til í konungsbókhlöðu í Stokkhólmi. Bókmentafélagið á ein *fjögur pappírshandrit* hennar. Og víða munu handrit af henni enn þá vera til í eigu söguvina

hér á landi. Sýnir þetta alt, hversu saga þessi hefir verið vinsæl hjá þjóð vorri, þóað hún sé ekki lengi enn þetta. Og hún á þessa vinsæld skilda, þvíað sagan er bæði mjög skemtileg og sönn í grundvallaratriðunum og œrið kjarnyrt, og bendir því á snemmindis uppruna, enda hafa sumir fornfrœðingar viljað telja hana fyrst skrásetta á öndverðri 12. öld; enn það er nú líklega heldr tímanlega sett. Enn þó er sagan gömul.

Saga þessi er ein með hinum merkilegri fyrir það, hvernig hún í stuttu og sönnu og ljósu máli setr fram mannlegt líf, og það hjá heiðingjum. Hún leiðir skýrt í ljós: Guð og andskotann (*Heilög ritning)*, eðr: lífið og vöntun gœða *(Njóla)*, eðr: hið góða og illa í heiminum *(Rationalistar)*.

Öll handrit, er nú eru til af sögunni, eru nauða-lík, og getr eigi heitið nema ómerkilegr orðamunr á þeim. Alt bendir því á það, að langalengi hafi aðeins hið eina skinnhandrit, er framan er getið, verið til.

Hœnsa-Þóris saga hefir aðeins einusinni áðr útkomið fyrir almennings sjónir, og var það að þakka „Fornfrœðafélagi Norðrlanda", er Karl Kristján Rafn kom á fót á öndverðri þessari öld. Hún er prentuð saman við fleiri (5 aðrar) sögur í dýrri bók: Íslendingasögur, annað bindi; Kh. 1847, gr. 8to, er Jón sál. Sigurðsson bjó undir prentun. Einsog við er að búast, er þessi útgáfa sögunnar eftir Jón sál. einkar vönduð og af allri snild gør að öllum frágangi. — Enn dýrleiki bókar þessarar mun hafa valdið því, að fáir hafa getað keypt hana hér á landi.

Þessar þýðingar sögunnar veit ég um (báðar á dönsku): 1. Sagaer eller Fortællinger om Nordmænds og Islænderes Bedrifter i Oldtiden; overs. af P. A. Munch; Chria, 1845, II: Hönse-Thorers Saga eller Fortælling om Hönse-Thorer. 36 bls. — 2. Billeder af Livet på Island; ved F. Winkel-Horn; Kh. 1871, I. bls. 61—90: Hønsetorers Saga.[1]

Aðferðin við útgáfu þá, er hér kemr fram, hefir verið hin sama og hjá Jóni sál., enda var þar eigi miklu á að bæta. Hin 2 skinnblöð (í A. M. 162. fol.) og hin 2 handrit Ásgeirs (AM. 501. 4to og AM. 157. F. fol.) eru lögð til grundvallar fyrir þessari textútgáfu. Enn svosem vera bar eru lesmátar bættir eftir hinum öðrum handritum, þarer þess þurfti. Rithætti hefir og orðið að breyta frá því, er í handritunum er, samkvæmt því er nú er talið réttast. Eg hefi og fært mig lengra uppá skaftið enn hingað til hefir gert verið að því leyti, að ég hefi hvergi ritað *zeta*, þvíað sá bókstafr er með öllu óþarfr í íslenskunni.

Eg hefi og vikið frá útgáfu Jóns og sumum handritunum að því, er skiftingu niðr í kapítula snertir. Þeir

1) Af Hœnsa-Þóris sögu orktu þeir rímur saman Sveinn lögmaðr Sölvason og séra Jón Þorláksson að Bægisá. Þær eru níu að tölu, og hætti Sveinn lögmaðr í 5. rímu á þessari vísu óbotnaðri:

Laufarunnar lögðust niður,
lúnir þiggja ró.
Árla Gunnar bregða (J. Þ.:) biður
blundi rekka þó.

V. Á.

eru 17 *hjá Jóni* og í allmörgum handritunum; enn eg kunni betr við að hafa söguna í 20 kapítulum, enda er það *samkvæmt* sumum handritunum.

Þess er og að geta, að eg hefi aftr tekið uppí textann kafla þann, er prentaðr var neðanmáls í fyrri útg. af *þeim* sökum, að Jón taldi hann ekki heyra sögunni til að upphafi (áleit hann vera *óegta*). Jón hafði mest á móti honum, fyrir það, að honum líkir mjög til þess, er stendr í „Íslendingabók Ara prests" (5. kap.), og er heldr eigi laus við samruglun. Þetta er síðari helmingr 15. kapítula í þessari minni útgáfu („Þórðr gellir talaði þá" — „Nú er setit at málum" . . .). Kafli þessi stendr í öllum bestu handritunum, er nú eru til, og hefir því vafalaust staðið í þeiri einu skinnbók sögunnar, er vér þekkjum. Fann eg því øngva sanna ástœðu til að útbyggja honum eðr útskúfa, hvernig svosem á honum stendr.

Þess skal og að endingu getið, að hinn ágæti vinr vor Íslendinga og mikli vísindamaðr Dr. Konráð Maurer í München á Bajaralandi hefir ritað alllanga ritgjörð um sögu þessa á þýsku máli, er heitir: „*Ueber die* Hœnsa-Þóris saga", München 1871, 60 bls., *4to*. Því miðr hefi eg enn eigi séð hana, enn það má svosem auðvitað ganga að því vísu, að hún er ágæt eftir slíkan mann.

Þorleifr Jónsson.

TÍMATAL
Í HŒNSA-ÞÓRIS SÖGU.

---

912. Útkoma þeira feðga: Ketils blunds og Geirs auðga, föður Blund-Ketils.
920. Fœddr Tungu-Oddr.
951. Fœdd Jófríðr Gunnarsdóttir Hlífarsonar.
963. Útkoma Arnar austmanns syðra og Þórvaldar Tungu-Oddssonar nyrðra.
964. Blund-Ketils brenna. Hersteinn Blund-Ketilsson kvænist.
965. Brennendr Blund-Ketils gerðir sekir. Fjórðungsþingin sett. Drepinn Hœnsa-Þórir.
966. Jófríðr Gunnarsdóttir gift Þóroddi Tungu-Oddssyni.
970. Þórsteinn Egilsson gengr að eiga Jófríði Gunnarsdóttur.
988. Deyr Tungu-Oddr og er heygðr í Skáneyjarfjalli.

Hœnsa-Þóris saga.

Oddr hét maðr Önundarson breiðskeggs, Úlfarssonar, Úlfssonar á Fitjum, Skeggjasonar, Þórissonar hlammanda. Hann bjó á Breiðabólsstað í Reykjardal í Borgarfirði. Hann átti þá konu, er Jórunn hét; hon var vitr kona ok vel látin. Þau áttu fjögur börn: sonu tvá vel mannaða ok dœtr tvær. Annarr son þeira hét Þóroddr, enn annarr Þórvaldr. Þuríðr hét dóttir Odds, enn önnur Jófríðr. Hann var kallaðr Tungu-Oddr. Eingi var hann kallaðr jafnaðarmaðr. Torfi hét maðr ok var Valbrandsson, Valþjófssonar, Örlygssonar frá Esjubergi; hann átti Þuríði Tungu-Oddsdóttur; þau bjuggu á öðrum Breiðabólsstað. Arngrímr hét maðr, Helgason, Högnasonar, er út kom með Hrómundi; hann bjó í Norðrtungu; hann var kallaðr Arngrímr goði. Helgi hét son hans. Blund-Ketill hét maðr,

son Geirs hins auðga ór Geirshlíð, Ketilssonar blunds, er Blundsvatn er við kennt. Hann bjó í Örnólfsdal; þat var nökkuru ofar enn nú stendr bœrinn. Var þar mart bœa upp í frá. Hersteinn hét son hans. Blund-Ketill var manna auðgastr ok bezt að sér í fornum sið; hann átti þrjá tigu leigulanda. Hann var hinn vinsælasti maðr í heraðinu. Þórkell trefill hét maðr; hann var Rauða-Bjarnarson; hann bjó í Svignaskarði fyrir útan Norðrá. Helgi var bróðir Þórkels, er bjó í Hvammi í Norðrárdal. Annarr var Gunnvaldr faðir Þórkels, er átti Helgu, dóttur Þórgeirs á Víðimýri. Þórkell trefill var vitr maðr ok vel vinsæll, stórauðigr at fé. Þórir hét maðr; hann var snauðr at fé ok eigi mjök vinsæll af alþýðu manna. Hann lagði þat í vana sinn, at hann fór með sumarkaup sitt heraða í milli, ok seldi þat í öðru, er hann keypti í öðru, ok grœddist honum brátt fé af kaupum sínum. Ok eitt sinn, er Þórir fór sunnan um heiði, hafði hann með sér hœns í för norðr um land, ok seldi þau með öðrum kaupskap, ok því var hann kallaðr Hœnsa-Þórir. Nú grœðir Þórir svá mikit, at hann kaupir sér land, er at Vatni heitir upp frá Norðrtungu; ok fá vetr hafði hann búit áðr hann gerðist svá mikill auðmaðr, at hann átti undir vel hverjum manni stórfé. Enn þó at honum grœddist fé mikit, þá heldust þó óvinsældir hans, þvíat

varla var til óþokkasælli maðr enn Hœnsa-Þórir var.

2. Einn dag gørir Þórir heiman ferð sína ok ríðr í Norðrtungu ok hitti Arngrím goða ok bauð honum barnfóstr: „vil ek taka við Helga syni þínum ok geyma sem ek kann; enn ek vil hafa vináttu þína í mót ok fylgi, til þess at ek nái réttu af mönnum“. Arngrímr svarar: „svá líst mér sem lítill höfuðburðr muni mér at þessu barnfóstri“. Þórir svarar: „ek vil gefa sveininum hálft fé mitt, heldr enn ek nái eigi barnfóstrinu; enn þú skalt rétta hluta minn ok vera skyldr til, við hvern sem ek á um“. Arngrímr svarar: „þat ætla ek mála sannast, at neita eigi því, er svá vel er boðit“. Fór þá Helgi heim með Þóri, ok heitir þar nú síðan bœrinn at Helgavatni. Arngrímr veitti Þóri umsjá, ok þykkir þegar ódælla við hann, ok náir hann nú réttu máli af hverjum manni. Grœðist honum nú stórmikit fé ok gørist hinn mesti auðmaðr. Helst honum enn óvinsældin.

3. Þat var eitt sumar, at skip kom af hafi í Borgarfjörð, ok lögðu þeir eigi inn í ósinn, enn lögðu útarliga á höfnina. Örn hét stýrimaðr; hann var vinsæll maðr ok hinn besti kaupdrengr. Oddr frétti skipkomuna; hann var vanr í fyrra lagi í kaupstefnur at koma ok leggja lag á varning manna, þvíat hann hafði heraðsstjórn. Þótti engum dælt fyrr at kaupa

1*

enn vissi, hvat hann vildi at gøra. Nú hittir hann kaupmenn, ok fréttir eftir, hversu þeir ætla sína ferð, eðr hve skjótar sölur þeir vildu hafa, ok sagði þann vanda, at hann legði lag á varning manna. Örn svarar: „sjálfir ætlum vér at ráða vorri eigu fyrir þér, þvíat þú átt öngan pening með vorum varnaði, ok muntu ráða at sinni eigi meira enn þú mælir“. Oddr svarar: „þat grunar mik, at þat gegni þér verr enn mér, ok svá skal ok vera. Er því at lýsa, at vér bönnum öllum mönnum kaup við yðr at eiga ok svá flutningar allar, svá at ek skal fé af þeim taka, sem yðr veita nökkura björg; enn ek veit at þér flytist eigi ór höfninni fyrir misgöngin“. Örn svarar: „ráða máttu ummælum þínum, enn eigi látum vér kúgast at heldr“. Oddr ríðr nú heim, enn Austmenn liggja þar í höfninni, ok gefr þeim eigi í brottu.

4. Annan dag eftir reið Hersteinn Blund-Ketilsson út á Nes. Hann fann Austmenn, er hann reið útan; kannast hann við stýrimann, ok varð vel at skapi. Örn sagði Hersteini, hversu mikinn ójafnað Oddr bauð þeim, „ok þykkjumst vér eigi vita, hversu vér skulum með fara voru máli“. Þeir talast við um daginn ok at kveldi ríðr Hersteinn heim, ok segir föður sínum frá farmönnum ok hvar nú er komit þeira máli. Blund-Ketill svarar: „viðkennumst ek mann þenna at þinni frásögu, at því at ek var

með föður hans, þá *er* ek var barn, ok hefir ek eigi nýtari dreng fundit enn hans föður, ok er þat illa, at hans kosti er þröngt, ok þat mundi faðir hans ætla, at ek mundi nökkut líta á hans mál, ef hann þyrfti þess við, ok á morgin snemma skaltu ríða út í Höfn, ok bjóða honum hingat með svá marga menn sem hann vill; enn ef hann vill annat heldr, þá skal flytja hann hvert er hann vill, suðr eða norðr, ok skal ek leggja á allan hug, sem ek hefir föng á, honum við at hjálpa. Hersteinn kvað þat gott ráð ok drengilegt, enn þó er meiri ván, at þarfyrir hafim vér óvingan annarra". Blund-Ketill svarar: „þar sem vér berum eigi verra mál til enn Oddr, þá kann vera at oss falli þat létt". Nú líðr nóttin; enn þegar um morgininn snemma lætr Blund-Ketill safna hrossum ór haga, ok er þá búin ferðin, ok rekr Hersteinn hundrað hrossa í móti kaupmönnum, ok þurfti einkis á bú at biðja. Hann kemr út þangat, ok sagði Erni tillag föður síns. Örn kvaðst gjarna þenna kost þiggja vilja, enn kvaðst þó hyggja at þeir feðgar mundi fá óvingan annarra manna fyrir þetta. Hersteinn kvað þá eigi verða farit at því. Örn mælti: „þá skulu hásetar mínir flytja sik í önnur heruð, ok er þó œrit í ábyrgð, þóat vér sém eigi allir í einu heraði". Hersteinn flytr nú Örn heim með sér ok varning hans, ok skilst eigi fyrr við enn allir kaupmenn eru í burtu,

ok búit um skip ok öllu til skila komit. Blund-Ketill tekr æfar-vel við Erni; sat hann þar í góðum fagnaði; komu nú tíðindi þessi fyrir Odd, hvat Blund-Ketill hefir ráðs tekit; ok tala menn nú um, at hann hafi sýnt sik í mótgangi við hann. Oddr svarar: „kalla má þat svá, enn þar er sá maðr, er bæði er vinsæll ok kappsamr, ok vil ek enn vera láta svá búit“. Ok er nú kyrrt.

5. Sumar þetta var lítill grasvöxtr, ok eigi góðr fyrir því, at lítt þornaði, ok varð alllítil heybjörg manna. Blund-Ketill fór um haustit til landseta sinna, ok segir, at hann vill heyleigur hafa á öllum löndum sínum: „eigum vér margt fé at fóðra, enn hey fást lítil; ek vil ok ráða fyrir, hversu miklu slátrað er í haust á hverju búi allra minna landseta, ok mun þá vel hlýða“. Nú líðr sumar af hendi ok kemr vetr, ok er snemma nauðamikill norðr um Hlíðina, enn viðrbúningr lítill; fellr mönnum þungt. Ferr svá fram um jól; ok er Þorri kemr, þá ekr hart at mönnum, ok eru margir þá upptefldir. Ok at kveldi eins dags kemr landseti Blund-Ketils, ok segir sik vera í heyþroti, ok krefr órlausna. Bóndi svarar: „hverju gegnir þat? ek þóttumst svá til ætla á hausti, at ek hugða at vel mundi hlýða“. Sjá svarar: at færra var slátrat enn hann sagði fyrir. Blund-Ketill mælti: „vit skulum eiga kaup saman; ek mun leysa

þik ór vandræði þessu um sinn, enn þú seg þetta engum manni, þvíat ek vil eigi venja menn upp á mik, allrahelst síðan þér hafit þó eigi haft mín tillög". Sá fór heim ok sagði sínum vin, at Blund-Ketill sé afbragð annarra manna í öllum viðskiftum, ok kvað hann sik ór vandræði leyst hafa; enn sá sagði sínum vin, ok verðr þat svo víst um alt heraðit. Líðr stund ok kemr Góí; þá koma tveir landsetar hans ok segja sik heyþrota. Blund-Ketill svarar: „illa hafit þér gert, at þér hafit afbrugðit mínum ráðum, þvíat þat er þann veg, þóat vér hafim nú hey mikil, þá höfum vér ok fé því fleira; nú ef ek miðla yðr, þá hefi ek ekki til míns fjár; er nú hér um at kjósa". Þeir ala á málit ok tjá vesöld sína, enn honum þótti hörmuligt at heyra þeira veinan, ok lét reka heim fjóra tigu hrossa ok hundrað, ok lét drepa fjóra tigu hrossa, þau er verst voru, enn gaf landsetum sínum þat fóðr, sem hrossunum var ætlat áðr; fara þeir heim fegnir. Vetrinn gørist því verri sem meir leið á, ok verðr ørkola fyrir mörgum.

6. Nú kemr einmánuðr, ok koma tveir landsetar Blund-Ketils. Þeir áttu hóti helst sér nökkura kosti í fémunum, enn þó voru þeir nú í heyþroti ok biðja hann órlausna. Hann svarar þá, ok kveðst eigi til hafa, enda lést hann eigi vilja drepa fleira fé. Þeir frétta, ef hann viti

nökkura þá menn, er hey hefði til sölu. Hann kveðst eigi víst vita. Þeir sækja fast eftir, ok segja nú, at fé þeira muni deya, ef þeir fá enga hjálp af honum. Hann sagði þat af sjálfs dáðum orðit hafa; „enn sagt er mér, at Hœnsa-Þórir muni hafa hey til sölu“. Þeir svara: „Af honum munu vér ekki fá, nema þú farir með oss, ok mun hann þá þegar selja, ef þú gengr í vörslu fyrir oss um kaupin“. Hann svarar: „Þat má ek gøra, at fara með yðr; enn þat er sannligt, at þeir seli, er til hafa“. Þeir fara snemma um morgininn, ok var á norðan strykr sá ok heldr kaldr. Þórir bóndi var úti staddr í þat mund, sér mennina fara at garði, gengr inn síðan ok rekr aftr hurð ok lætr fyrir loku; ferr til dagverðar. Nú er drepit á dyr. Sveinninn Helgi tekr til orða: „Gakktu út, fóstri, þvíat menn munu vilja hitta þik“. Þórir kveðst mundu matast fyrst, enn sveinninn hleypr undan borðum, ok gengr til hurðar, ok heilsar þeim vel, er komnir voru. Blund-Ketill spurði, hvárt Þórir væri inni. Hann sagði at svá var. „Bið þú hann útgöngu“, sagði hann. Sveinninn gørði svá, ok sagði, at Blund-Ketill var kominn úti, ok vildi hitta hann. Þórir svaraði: „Af hverju mun Blund-Ketill draga nasirnar; kynligt, ef hann ferr at góðu; ekki eyrindi á ek við hann“. Sveinninn ferr ok sagði, at Þórir vildi eigi útganga. „Já“, sagði Blund-Ketill,

„þá skulum vér innganga“. Þeir ganga til stofu, ok er þeim heilsat, enn Þórir þagði. „Svá er viðvaxit“, segir Blund-Ketill, „at vér viljum kaupa hey at þér, Þórir“. Þórir svarar: „eigi er mér þitt fé betra enn mitt“. Blund-Ketill mælti: „ýmist veitir þat“. Þórir svarar: „hví ertu í heyþroti, auðigr maðr?“ Blund-Ketill segir: „eigi er ek greiðliga í heyþroti, ok fala ek fyrir landseta mína, er þurfa þykkjast órlausna; vilda ek gjarnan fá þeim, ef til væri“. „Þat muntu eiga allra heimilast at veita öðrum þitt enn eigi mitt“, sagði Þórir. Blund-Ketill svarar: „eigi skulum vér gjafar at biðja; lát Odd ok Arngrím gøra verð fyrir þína hönd, enn þar á ofan vil ek gefa þér gjafir“. Þórir kveðst eigi hey til hafa at selja, „enda vil ek eigi selja“. Þá gengr Blund-Ketill út ok þeir félagar ok sveinninn með þeim. Þá tekr Blund-Ketill til orða: „hvárt er heldr, at fóstri þinn hefir engin hey til sölu, eðr vill hann eigi selja?“ Sveinninn svarar: „hefir hann víst, ef hann vill“. Blund-Ketill mælti: „fylgdu oss þangat til sem heyin eru“. Hann gørir svá. Nú gørir Blund-Ketill fóðr til fjár Þóris, ok hugðist svá at, þó at algæfta væri til alþingis, at þó mundi afganga fimm stakkar; ok eftir þetta ganga þeir inn. Blund-Ketill mælti: „svá hyggst mér at, Þórir, um heykost þinn, at góðr fengr mun afganga, þóat fé þínu öllu sé inni gefit til al-

þingis, ok vil ek þat kaupa". Þórir svarar: „hvat skal ek þá hafa annan vetr, ef þá er slíkr vetr eðr verri?" Blund-Ketill svarar: „gøra mun ek þér þann kost, at fá þér jafnmikinn kost í heyum í sumar, ok þó at engu verri, ok fœra í garða þína". Þórir svarar: „ef þér hafit nú yðr eigi heybjörg, hvat munu þér þá heldr hafa í sumar; enn veit ek, at er sá ríkismunr okkar, at þú munt taka mega hey fyrir mér, ef þú vill". Blund-Ketill svarar: „eigi er þann veg upp at taka; þat veistu, at silfr gengr í allar skuldir hér á landi, ok gef ek þér þat við". Þórir svarar: „eigi vil ek silfr þitt". „Þá tak þú þvílíka vöru, sem þeir gøra til handa þér, Oddr ok Arngrímr". „Fátt er hér verkmanna", segir Þórir, „enn ek nenni lítt ferðum, ok vil ek eigi vasast í slíku". Blund-Ketill svarar: „þá skal ek láta fœra þér heim". Þórir mælti: „eigi hefi ek húsakost til þess, at órvænt sé at eigi spillist". Blund-Ketill svarar: „ek skal fá til húðir, ok búa um svá at vel sé". Þórir svarar: „eigi vil ek spark annarra manna í húsum mínum". Blund-Ketill svarar: „þá skal vera hjá oss í vetr, ok mun ek varðveita. „Veit ek gjálgrun þína", segir Þórir, „ok vil ek engu við þik kaupa". Blund-Ketill mælti: „þá mun fara verr, ok munu vér alt at einu hafa heyit, þóat þú bannir, enn leggja verð í staðinn, ok njóta þess at vér erum fleiri". Þá þagnar

Þórir ok gørir eigi gott í skapi. Blund-Ketill lætr taka reip ok binda heyit. Eftir þat hefja þeir upp klyfjar ok bera í burt heyit; enn ætla vel til alls fjár.

7. Nú skal segja, hvat Þórir hefst at; hann býr heiman ferð sína ok Helgi fóstri hans með honum. Þeir ríða í Norðrtungu, ok var þar tekit við þeim afarvel. Spurði Arngrímr tíðenda. Þórir svarar: „ekki hefir ek nú nýligra spurt enn ránit“. „Hvat var ránit?“ sagði Arngrímr. Þórir svarar: „Blund-Ketill hefir rænt mik öllum heyjum, svá at eigi ætlag forkost eftir nautum í köldu veðri“. „Er svá, Helgi“, segir Arngrímr. „Engu gegnir þat“, segir Helgi; „fór Blund-Ketill vel með sínu máli“; sagði Helgi þá, hversu farit hafði með þeim. Þá sagði Arngrímr: „Þat var líkara; betr er þat hey komit, at hann hefir, enn hitt er fúnar fyrir þér“. Þórir svarar: „illu heilli bauð ek þér barnfóstr; skal oss aldri þat illbýli gørt, at oss sé hér tilgangr at heldr, ok at vorr hlutr sé réttr, ok eru slíkt firrn mikil“. Arngrímr svarar: „þat var þegar ófyrirsynju, því*at* ek ætla þat vondum manni at duga sem þú ert“. Þórir svarar: „eigi er ek orðsjúkr maðr, enn illa uni ek, at þú launar svo mína gørð, eðr þat þóat menn ræna mik, því*at* eigi er þetta síðr frá þér tekit“. Ok skildust við svá búit. Ríðr Þórir á burt ok kom á Breiðabólsstað, ok

heilsar Oddr honum vel ok spyrr tíðinda. „Ekki hefir ek nýligra frétt enn ránit“. „Hvat ráni var þat?“ sagði Oddr. Þórir svarar: „Blund-Ketill tók hey mín öll, svá at ek er nú með öllu óbirgr; vilda ek gjarna hafa þína ásjá; enn þetta mál kemr ok til þín, þarsem þú ert forráðsmaðr heraðsins, at rétta þat sem rangt er gørt, ok máttu þat áminnast, at hann gørðist þinn fjandmaðr“. Oddr spurði: „er svá, Helgi?“ Hann sagði, at Þórir affœrði stórmjök; greinir nú alt, hversu fór. Oddr svarar: „eigi vil ek mér afskifta; munda ek svá hafa gørt, ef ek þyrfta“. Þórir svarar: „satt er þat, er mælt er, at spyrja er best til voligra þegna“, ok „án er illt um gengi, nema heiman hafi“. Ríðr Þórir í burt við svá búit ok Helgi með honum, ok ferr heim ok unir illa við.

8. Þórvaldr son Tungu-Odds hafði útkomit um sumarit fyrir norðan land, ok þar vistaðist hann um vetrinn. Hann fór norðan, er leið at sumri á fund föður síns, ok gisti um nótt í Norðrtungu í góðum beina. Sá maðr var þar fyrir á gistingu, er Víðfari hét; hann var reikunarmaðr; hljóp hann á milli landshorna; hann var frændi Þóris náinn ok áþekkr honum í skapmunum. Þetta sama kveld tekr Víðfari föt sín ok støkkr á burt, ok létti eigi fyrr enn hann kemr til Þóris. Hann tekr við honum báðum höndum. „Veit ek ok, at nökkut gott mun

mér leiða af þinni kvomu". Hann svarar: „gørast mætti þat, þvíat nú er Þórvaldr Oddsson kominn í Norðrtungu ok er þar nú á gistingu". Þórir svarar: „þat vissa ek at sjá, at mér mundi nökkut gott at höndum koma, þvíat mér varð allgott við, er ek sá þik". Nú líðr nóttin af hendi, ok þegar um morguninn ríðr Þórir ok þeir fóstrar í Norðrtungu, er þar fjöldi manna kominn, ok var sveininum gefit seturúm, enn Þórir reikar á gólfinu. Þat getr Þórvaldr at líta, er hann sitr á pallinum ok þeir Arngrímr, ok töluðu sín á milli. „Hverr er sá maðr, er reikar um gólfit?" segir Þórvaldr. Arngrímr svarar: „hann er barnfóstri minn". „Já", segir Þórvaldr, „hví skal honum eigi rúm gefast?" Arngrímr kvað hann eigi varða. „Eigi skal svo vera", sagði Þórvaldr, ok lætr kalla hann til sín, ok gefr honum rúm at sitja hjá sér; spyrjast síðan almæltra tíðinda. Þórir segir: „raun var þetta, er Blund-Ketill rænti mik". Þórvaldr spurði: „er sætst á?". „Fjarri ferr um þat", segir Þórir. „Hví gegnir þat, Arngrímr", sagði Þórvaldr, „at þér höfðingjar látit þá skömm framfara?" Arngrímr svarar: „lýgr hann mestan hlut frá, ok er alllítit tilhaft". „Var þat þó satt, at hann hafði heyit", segir Þórvaldr. „Hafði hann víst", segir Arngrímr. „Bærr er hverr at ráða sínu", sagði Þórvaldr, „ok kemr honum fyrir lítit vinfengi við þik, ef

hann skal þó undir fótum troðinn". Þórir mælti: „allvel líst mér á þik, Þórvaldr, ok svá segir mér hugr um, at þú munir nökkut leiðrétta mitt mál". Þórvaldr mælti: „ek hefir lítit traust undir mér". Þórir mælti: „ek vil gefa þér fé mitt hálft til þess at þú réttir málit, ok hafir annathvort sektir eðr sjálfdœmi, svoat óvinir mínir siti eigi yfir mínu". Arngrímr mælti: „gør eigi þetta, Þórvaldr, þvíat eigi er góðum dreng at duga, þar sem hann er; enn þú átt við þann um, er bæði er vitr ok vel at sér ok at öllu vinsæll". „Sé ek", segir Þórvaldr, „at þér leikr öfund á, ef ek tek við fé hans, ok anntu mér þess eigi". Þórir mælti: „svo er at hyggja, Þórvaldr, at fé mitt mun reynast frítt, ok aðrir menn vitu, at mér er eigi fé goldit víða fyrir mitt eigin". Arngrímr mælti: „letja vil ek þik enn, Þórvaldr, at þú takir við máli þessu, enn þú munt gøra sem þér líkar; uggir mik at mikit hljótist af". Þórvaldr svarar: „eigi mun ek neita fjárviðtökunni". Nú handsalar Þórir honum fé sitt hálft, ok þar með málit á hendr Blund-Katli. Arngrímr mælti þá enn: „hversu ætlar þú með at fara máli þessu?" Þórvaldr svarar: „ek mun fara fyrst á fund föður míns, ok hyggja þaðan at ráðum". Þórir mælti: „eigi hugnar mér þat; vil ek eigi hinkr; hefir ek mikit til unnit, ok vil ek þegar á morgin láta fara ok stefna Blund-Katli". Þórvaldr

svarar: „þetta mun vera reyndar, at þú munt vera engi gæfumaðr, ok illt mun af þér hljótast; enn svá mun nú vera verða“. Ok binda þeir Þórir, at hittast á ákveðnum stað um morgininn.

9. Þegar snemma um morgininn ríðr Þórvaldr ok Arngrímr með honum með þrjá tigu manna; hittu þeir Þóri, ok var hann við þriðja mann; þar var Helgi Arngrímsson ok Víðfari frændi Þóris. Þórvaldr mælti: „hví ertu svá *fámennr*?“ Hann svarar: „ek vissa, at þik mundi eigi lið skorta“. Þeir ríða nú upp eftir hlíðinni. Mannferðin var sén af bœunum ok *hleypir* hverr af sínum bœ; þykkist sá best hafa er fyrst kemr til Blund-Ketils, ok er þar margt manna fyrir. Þeir Þórvaldr ríða at garði, ok *stíga* þar af hestum sínum ok ganga heim at bœnum. Þegar Blund-Ketill sér þetta, gengr hann móti þeim ok býðr þeim þar at þiggja allan greiða. Þórvaldr mælti: „annat er erindi hingat enn eta mat; ek vil vita, hverju þú vilt svara fyrir mál þat, er þú tókt upp hey Þóris“. Blund-Ketill svarar: „slíku þér sem honum; gør *einn fyrir* svá mikit sem þér líkar, ok þó skal ek gefa þér gjafir ofan á, því betri ok meiri sem þú ert meira verðr enn Þórir, ok svá mikinn skal ek þinn sóma gøra, at þat sé allra manna mál, at þú sér vel sœmdr af“. Þórvaldr þagnar, ok þótti vel boðit. Þórir svarar þá:

„eigi er þetta at þiggja, ok þarf eigi at hugsa um þat; löngu átta ek þenna kost, ok kalla ek mér lið eigi veitt, þó at slíkt sé, ok til lítils kom mér at gefa þér fé mitt". Þá mælti Þórvaldr: „hvat viltu þá gøra fyrir lögmálsstaðinn?" Blund-Ketill mælti: „eigi annat enn þú gørir ok einn skapar slíkt er þú vilt". Þá svarar Þórvaldr: „svá líst mér sem engi sé annarr á gørr enn at stefna". Hann stefnir þá Blund-Katli um rán ok nefnir sér votta, ok hefir þau orð ok umkvæði sem hann fekk frekust haft. Nú snýr Blund-Ketill heim at húsum, ok mœtir austmanninum Erni, er hann gekk at varnaði sínum. Örn spurði: „ertu sárr, bóndi, er þú ert svá rauðr sem blóð?" Hann svarar: „eigi em ek sárr, enn eigi er þetta betra; þau orð eru töluð við mik, sem aldri hafa áðr töluð verit; ek er kallaðr þjófr ok ránsmaðr". Örn tekr boga sinn ok lætr koma ör á streng, ok kemr þá út í því þeir stigu á bak. Hann skaut ok varð maðr fyrir, ok lætr sígast niðr af hestinum, ok var þat Helgi, son Arngríms goða. Þeir hlaupa at honum. Þórir otar sér fram milli manna, ok hratt mönnum frá sér ok biðr gefa sér rúm; *þvíat* mér mun mest umhugat". Hann laut at Helga niðr, ok var hann þá dauðr. Þórir mælti: „er lítill máttrinn, fóstri minn?" Þórir réttist þá frá honum, ok mælti: „talaði sveinninn við mik; sagði hann tysvar hit sama, þetta

hérna: „brenni, brenni Blund-Ketill inni". Arngrímr svarar þá: „nú fór sem mik varði, at oft hlýtr illt af illum, ok grunaði mik at mikit illt mundi af þér hljótast, Þórir, ok eigi veit ek hvat sveinninn hefir sagt, þóat þú fleiprir eitthvert; enn þó er eigi ólíkligt, at slíkt verði gert; hófst þetta mál illa; kann ok vera at svá lúkist". Þórir svarar: „eiga þykki mér þú nökkut nauðsynligra enn ávíta mik". Þeir Arngrímr ríða nú burt undir skógarnef eitt, ok stíga þar af hestum, ok eru nú þar til þess at náttar. Enn Blund-Ketill þakkar mönnum vel sitt liðsinni ok bað hvern mann ríða heimleiðis sem best gegndi.

10. Svá er sagt, at þegar er náttaði, ríða þeir Þórvaldr at bœnum í Örnólfsdal; voru þar þá allir menn í svefni. Þeir draga viðarköst at bœnum ok slá í eldi. Vakna þeir Blund-Ketill eigi fyrr enn húsin loguðu yfir þeim. Blund-Ketill spurði, hverir þar kveikti svá heitan eld? Þórir sagði, hverir voru. Blund-Ketill frétti, ef nökkut skyldi ná sáttum. Þórir sagði, at eingi er kostr annarr enn brenna. Þeir skiljast nú eigi fyrr við, enn hvert mannsbarn er þar inni brunnit. Hersteinn son Blund-Ketils hafði farit um kveldit til fóstra síns, er Þórbjörn hét ok var kallaðr stígandi. Þat er mælt, at Þórbjörn væri eigi allr jafnan, þar sem hann var sénn. Hersteinn vaknar um morgininn,

ok spurði, hvárt fóstri hans vekti? Hann kveðst vaka; „eðr hvat viltu?" „Mik dreymdi at mér þótti", segir Hersteinn, „sem faðir minn gengi hér inn, ok loguðu um hann klæðin öll, ok allr þótti mér sem hann væri eldr einn". Þeir standa upp ok ganga út, ok sjá skjótt logann. Þeir taka vápn sín, ok fara hvatliga, ok voru þá allir menn á burtu, er þeir komu þar. Hersteinn mælti: „hér eru vorðin hörmulig tíðindi, eðr hvat er nú til ráða?" Þórbjörn svarar: „nú skal neyta þess boðs, er Tungu-Oddr hefir oft mælt, at ek skyldi til hans koma, ef ek þyrfti nökkurs við". Hersteinn svarar: „eigi þykki mér þat vænligt". Enn þó fara þeir ok koma á Breiðabólsstað ok kalla út Odd. Hann gengr út ok tekr við þeim vel, ok spurði tíðinda. Þeir sögðu slík sem vorðin voru. Hann lætr illa yfir. Þórbjörn karl tekr þá til orða: „á þá léið er, Oddr bóndi", sagði hann, „at þú hefir heitit mér ásjá þinni, ok vil ek nú til þess taka, at þú leggir til nökkur góð ráð ok komir til". Oddr kvaðst svá gera mundu. Ríða þeir nú í Örnólfsdal ok koma þar fyrir dag; voru þá fallin húsin ok fölskaðr mjök eldrinn. Nú ríðr Oddr at húsi einu, því er eigi var brunnit; hann seilist til birkirafts eins ok kippir burt ór húsinu; ríðr síðan andsœlis um húsin með logandi brandinn, ok mælti: „hér nem ek mér land, fyrir því at hér sé ek nú eigi bygðan

bólstað; heyri þat vottar, þeir er hjá eru". Hann keyrir síðan hestinn ok ríðr í burt. Hersteinn mælti: „hvat er nú til ráða? eigi reyndist þessi vel". Þórbjörn mælti: „þegi þú, ef þú mátt, hvat sem í gørist". Hersteinn svarar, ok kvaðst þat eina talat hafa, er eigi var við of. Útibúr var óbrunnit, þar sem varningr austmanns var inni ok mikit fé annat. Í þessu hverfr Þórbjörn karl. Nú lítr Hersteinn heim til bœarins, ok sér útibúrit opit ok út borit féit, enn engan sér hann manninn. Þar eru bundnar klyfjar; þar næst heyrir hann hark mikit í túnit; sér nú at heim eru rekin hross öll, þau er faðir hans hafði átt, sauðir ok naut ór fjósi ok allt gangandi fé; síðan eru klyfjar upp hafðar, ok því næst öllu á ferð snúit, ok allt fémætt í burt fœrt. Hersteinn víkr nú eftir, ok sér at Þórbjörn karl rekr féit. Þeir snúa leið sinni ofan eftir heraði í Stafholtstungur, ok svo út yfir Norðrá.

11. Sauðamaðr Þórkels trefils ór Svignaskarði gekk þenna morgin at fé sínu; hann sér hvar þeir fara ok reka allskyns fénað. Hann segir þetta Þórkeli; enn hann svarar: „veit ek hverju gegna muni; þat munu vera Þverhlíðingar vinir mínir; þeir hafa vetrarnauð mikla ok munu þeir reka hingat fé sitt; skal þeim þat heimilt; ek hefi hey œrin; eru hér ok nógar jarðir útifé". Hann gekk út, er þeir komu í tún, ok

fagnar þeim ok býðr allan greiða slíkan sem þeir vilja þegit hafa. Varla náðu þeir at stíga af baki; svá var bóndi beinn við þá. Þórbjörn mælti: „mikit er nú um beina þinn, ok væri mikit undir at þú efndir þetta alt vel, er þú hefir heitit okkr". „Veit ek erindi þitt", segir Þórkell, „at féit mun hér skulu eftir vera, ok skortir hér eigi jörð nóga ok góða". Þórbjörn mælti: „þiggja munu vit þat". Þá víkr hann Þórkeli hjá húsunum ok mælti: „tíðindi mikil eru at segja". Þórkell spurði, hver þau væri. „Blund-Ketill bóndi var brendr inni í nótt", sagði Þórbjörn. „Hverir gørðu þat níðingsverk?" sagði Þórkell. Þórbjörn sagði þá allt sem farit hafði; „ok þarf Hersteinn nú þinna heillaráða". Þórkell mælti: „eigi þœtti mér ráðit, hvárt ek mundi svá skjótt á boð brugðist hafa, ef ek hefði þetta vitat fyrr; enn mínum ráðum vil ek nú láta fram fara, ok förum nú til matar fyrst". Þeir játtuðu því. Þórkell trefill var þá mjök fámáligr ok nökkut hugsi, ok er þeir voru mettir, lætr hann taka hesta þeira. Síðan taka þeir vápn sín ok stíga á bak. Ríðr Þórkell fyrir þann dag, ok mælti áðr, at vel skyldi geyma fjárins í haganum, enn gefa vel því sem inni var. Þeir ríða nú út á Skógarströnd á Gunnarsstaði; þat er innarliga á Ströndinni. Þar bjó sá maðr er Gunnarr hét ok var Hlífarson, mikill maðr ok sterkr ok hinn mesti

garpr. Hann átti systur Þórðar gellis, er Helga hét. Gunnarr átti tvær dœtr; hét önnur Jófríðr, enn önnur Þuríðr. Þeir koma þar síð dags ok stíga af baki fyrir ofan hús; vindr var á norðan ok heldr kalt. Þórkell gengr at dyrum ok klappar, enn húskarl gengr til hurðar, ok heilsar vel þeim sem kominn var, ok spyrr hverr hann væri. Þórkell kvað hann eigi vita mundu at gørr, *þóat* hann segði honum; ok bið Gunnarr útganga". Hann kvað Gunnar kominn í rekkju. Hann biðr hann segja, at maðr vill hitta hann. Húskarl gørir svo, gengr inn ok segir Gunnari, at maðr vill hitta hann. Gunnarr spurði, hverr hann væri. Húskarl kvaðst þat eigi vita, „enn mikill er hann vexti". Gunnarr mælti: „far þú ok seg honum, at hann sé hér í nátt. Húskarl ferr ok gørir sem Gunnarr bauð, enn Þórkell kvaðst eigi vilja þiggja boð af þrælum, heldr at bónda sjálfum. Húskarl segir at þat væri sannligra; „enn eigi hefir Gunnarr vana til þess at standa upp um nætr. Gerðu annathvárt", sagði húskarl, „at þú far á burt eðr gakk inn ok ver hér í nátt". „Gerðu annathvárt", segir Þórkell, „at þú rek erindi duganda, eðr ek rek sverðshjöltin á nasir þér". Húskarl hleypr inn, ok rekr aftr hurðina. Gunnarr spurði, hví hann fœri svá óðliga. Hann sagðist eigi vildu tala fleira við hinn komna mann; „þvíat hann er mjök hastorðr". Gunn-

arr reis þá upp ok gekk út í túnit, hann var í skyrtu ok línbrókum, möttul yfir sér ok svarta skó á fótum, sverð í hendi. Hann fagnar vel Þórkeli ok biðr hann inn ganga. Hann segir at þeir voru fleiri saman. Gunnarr gengr út í túnit, enn Þórkell þrífr í hurðarhringinn ok rekr aftr hurðina. Þeir ganga þá á bak húsunum. Gunnarr heilsar þeim. Þórkell sagði: „setjumst vér niðr, því at vér eigum margt at tala við þik, Gunnarr". Þeir gøra svá; setjast niðr á tvær hendr honum, ok svá nær, at þeir sátu á skikkjunni, er Gunnarr hafði yfir sér. Þórkell mælti þá: „svá er háttat, Gunnarr bóndi, at hér er sá maðr í ferð með mér, er Hersteinn heitir, son Blund-Ketils; er eigi því erendi at leyna, at hann vill biðja dóttur þinnar Þuríðar; hefi ek ok fyrir þessa sök með honum farit, at ek vilda eigi at þú vísaðir manninum frá, því at mér sýnist þetta happaráð hit mesta; þykki mér ok miklu varða, at eigi sé óvirt þetta mál ok mín tillög, eðr seint svarat". Gunnarr mælti: „eigi er ek einhlítr um svör þessa máls, ok vil ek ráðast um við móður hennar, ok svo við dóttur mína, ok einkum við Þórð gelli frænda hennar; enn góðar einar fréttir höfum vér til þessa manns, ok svá til föður hans; ok er þetta ásjámál". Þá svarar Trefill: „svá skaltu til ætla, at vér munum eigi lengi vonbiðlar vera konunnar; ok þykkjumst vér eigi minnr sjá fyrir þinni sœmd

enn vorri; þykki mér ok kynligt um svá vitran mann sem þú ert, at þú virðir slíka hluti fyrir þér, svá vel sem boðið er; höfum vér ok svá at eins heiman gørt ferð vora, at eigi mun til einkis ætlat; ok mun ek, Hersteinn, veita þér slíkt lið sem þú vilt, at þetta fari fram, ef hann kann eigi at sjá hvat honum sómir". Gunnarr svarar: „þat fæ ek eigi skilit, hví þér látit svá brátt at þessu, eðr haldit við heitan sjálfa, þvíat mér líst þetta mjök jafnræði, enn einkis ills örvænti ek fyrir yðr, ok mun ek þat ráð upptaka, at rétta fram hendina". Ok svá gørir hann. Enn Hersteinn nefnir sér votta ok fastnar sér konu. Eftir þat standa þeir upp ok ganga inn; er þeim veittr beini góðr. Nú spyrr Gunnarr tíðinda. Þórkell segir, at þeir hafi nú eigi annat nýligar frétt enn brennu Blund-Ketils. Gunnarr spurði, hverr því volli? Þórkell segir, at Þórvaldr Oddsson var upphafsmaðr at, ok Arngrímr goði. Gunnarr svaraði fá, lastaði lítt, enda lofaði eigi.

12. Þegar um morgininn í ár er Gunnarr á fótum, ok gengr at Þórkeli ok bað þá klæðast. Þeir gøra svo; ganga síðan til snœðings; eru þá ok búnir hestar þeira, ok stíga þeir á bak, ríðr Gunnarr fyrir inn með firðinum; þá voru íslög mikil. Eigi létta þeir fyrr enn þeir koma í Hvamm til Þórðar gellis, ok fagnar hann þeim vel ok spurði tíðinda. Þeir sögðu slíkt er þeim

líkaði. Gunnarr heimtir Þórð á mál, ok segir at þar er i för Hersteinn, son Blund-Ketils, ok Þórkell trefill; „er þat erindi þeira, at Hersteinn mælir til mægða við mik, enn til samfara við Þuríði dóttur mína; eðr hversu ráðligt lízt þér þat? Maðr er vænn ok gerviligr; hann skortir ok eigi fé, þvíat faðir hans hefir þat mælt, at hann mundi af hendi láta búit, enn Hersteinn tœki við“. Þórðr svarar: „vel er mér við Blund-Ketil, þvíat einn tíma er vit Tungu-Oddr deildum á alþingi um þrælsgjöld, er dœmdust á hendr honum, ok fór ek að heimta í foraðs-illu veðri, ok vér þrír saman, ok komum um nótt til Blund-Ketils, ok var oss þar allvel fagnat, ok þar vorum vér viku. Hann skifti við oss hestum, ok gaf mér góð stóðhross. Slíkt reynda ek af honum, enn þó líst mér svá á, at eigi muni því misráðit, þó at eigi sé þessu keypt“. „Svá máttu ætla“, sagði Gunnarr, „at eigi mun hon föstnuð öðrum manni, þó at henni bjóðist, þvíat mér líst sjá maðr vaskligr, ok vel boðinn, ok mikil hætta í, hversu tiltekst, ef þessum manni er frá vísat“. Eftir þat gengr Gunnarr til fundar við dóttur sína, þvíat hon var með Þórði á fóstri, ok fréttir hana eftir, hversu henni var um gefit? Hon svarar, at eigi er henni svo mikil manngirnd í hug, at henni þœtti eigi jafngott at sitja heima; „þvíat ek á kost góðrar forsjá, þar sem Þórðr er frændi minn; enn ykkarn vilja mun ek gera

um þetta ok annat". Nú elr Gunnarr á málit við Þórð, ok segir at honum líst þetta ráð allsœmiligt. Þórðr svarar: „hví skaltu eigi gefa honum dóttur þína, ef þér líkar". Gunnarr svarar: „þvíat eins gef ek hana, at þat sé jafn vel þinn vili sem minn". Þórðr kvað beggja þeira ráð þetta vera skyldu. „Ek vil", sagði Gunnarr, „at þú, Þórðr, fastnir Hersteini konuna". Þórðr svarar: „sjálfr skaltu þat gera, at fastna dóttur þína". Gunnarr svarar: „mér þykir meiri virðing í, at þú fastnir hana, þvíat þat samir betr". Þórðr lét nú þetta leiðast, ok fóru nú festar fram. Þá mælti Gunnarr: „biðr ek enn at þú látir hér vera boðit í Hvammi, ok mun þá gert verða með mestri sœmd". Þórðr bað hann því ok ráða, ef honum þœtti svá betr. Gunnarr segir: „svá munu vér til ætla, at vér látim þegar vera á viku fresti". Eftir þat stíga þeir á bak ok snúa á ferð, ok víkr Þórðr á götu með þeim, ok spurði enn, ef nökkut væri nýtt at segja. Gunnarr svarar: „ekki höfum vér nú nýligar frétt enn brennu Blund-Ketils bónda". Þórðr spurði, hversu þat varð. Enn Gunnarr sagði allan atburðinn um brennuna, ok hverr henni olli, ok svá hverir þat gerðu. Þórðr mælti: „eigi mundi þessu gjaforði svá skjótt ráðit hafa verit, ef ek hefði þetta vitat, ok þykkist þér nú allmjök hafa komist fyrir mik viti ok beittan brögðum í þessu; enn þó þykki mér

eigi víst, at þér sét yðr einhlítir at þessu máli". Gunnarr mælti: „þar er gott til trausts at ætla sem þú ert, enda er þér nú skylt at veita mági þínum, enn vér erum skyldir at veita þér, þvíat margir heyrðu, at þú fastnaðir konuna, ok þetta var allt við þitt ráð gørt, ok er nú vel at þér reynit eitt sinn, hverr yðar drjúgastr er höfðingjanna, þvíat þér hafit lengi úlfsmunni af etist."

13. Nú skilja þeir, ok er Þórðr hinn reiðasti, ok þykkir honum þeir hafa gabbat sik. Enn þeir ríða nú fyrst á Gunnarsstaði, ok þykkjast allvel leikit hafa, at þeir höfðu komit Þórði í málit með sér, ok vóru nú allkátir. Eigi ríða þeir nú suðr at sinni, enn bjóða mönnum til boðs, ok sœkja í Hvamm at ákveðnum tíma. Hafði Þórðr þar margt fyrir boðsmanna ok skipar mönnum í sæti um kveldit; sat hann sjálfr á annan bekk, ok Gunnarr mágr hans ok hans menn, enn Þórkell trefill hjá brúðguma á annan bekk, og þeira boðsmenn; brúðir skipuðu pall. Ok svá sem borð voru sett ok allir menn í sæti komnir, þá stökk Hersteinn brúðgumi fram yfir borðit, ok gengr þar at sem einn steinn stóð. Hann steig öðrum fœti upp á steininn ok mælti: „Þess strengi ek heit", sagði hann, „at áðr alþingi er úti í sumar, skal ek hafa fullsektat Arngrím goða, eðr sjálfdœmi ella". Síðan stígr hann í sæti sitt. Gunnarr

stökk þá fram ok mælti: „Þess strengi ek heit“, sagði hann, „at áðr alþingi er úti í sumar skal ek hafa sótt til útlegðar Þórvald Oddsson eðr hafa sjálfdœmi ella“. Upp stígr hann undir borð ok mælti til Þórðar: „hví sitr þú, Þórðr, ok mælir ekki um? Vitum vér at slíkt er þér í hug sem oss“. Þórðr svarar: „kyrrt mun þat at sinni“. Gunnarr svarar: „ef þú vilt at vér talim fyrir þik, þá er þat til reiðu; enn vitum vér, at þú ætlar þér Tungu-Odd“. Þórðr mælti: „þér skulut ráða yðrum ummælum, enn ek mun því ráða, hvat ek tala; endit þetta vel sem þér hafit ummælt“. Eigi varð til nýlundu fleira at *boðinu*, enn þó fór þat allskörugliga fram, ok er þat þraut, fór hverr sem fyrir lá, ok líðr vetrinn af hendi. Ok er vorar safna þeir at sér mönnum, ok fara suðr til Borgarfjarðar, ok koma í Norðrtungu ok stefna Arngrími til þings í Þingnes ok Hœnsa-Þóri. Nú skilst Hersteinn frá liðinu með þrem tigum manna þangat sem hann sagði hinn síðasta náttstað verit hafa Þórvaldar Oddssonar, því at hann var þá farinn af vist sinni. Nú er ókyrrt í heraðinu, ok mikil *umrœða* ok samandráttr liðs af hvárratveggju hendi.

14. Þat varð til tíðinda, at Hœnsa-Þórir hvarf burt ór heraðinu við tólfta mann, þegar hann spurði, hverir í málit voru komnir, ok fréttist alls ekki til hans. Oddr safnar nú liði um

dalina, Reykjardal hvárutveggja ok Skorradal, ok um allar sveitir fyrir sunnan Hvítá, ok þó hafði hann margt ór öðrum sveitum. Arngrímr goði safnaði mönnum um Þverárhlíð ok Norðrárdal at sumum hluta. Þórkell trefill safnaði mönnum hit neðra um Mýrar ok Stafholtstungur, ok suma Norðrdœli hefir hann með sér, þvíat Helgi bróðir hans bjó í Hvammi, ok hefir hann hann með sér. Nú safnar Þórðr gellir liði vestan, ok hefir eigi margt lið. Hittast nú þessir allir, er í voru málinu, ok hafa alls tvau hundruð manna. Ríða nú ofan fyrir útan Norðrá, ok yfir á at Eyavaði, fyrir ofan Stafholt, ok ætla yfir Hvítá þar sem heitir Þrælastraumr. Þá sjá þeir mannaferð mikla fyrir sunnan ána; er þar Tungu-Oddr ok hafði nær fjögur hundruð manna. Greiða nú ferðina ok vilja fyrr koma til vaðsins. Hittast nú við ána, ok hlaupa þeir Oddr af baki ok verja vaðit; enn þeim Þórði gengr ógreitt framreiðin, ok vildu þó gjarna komast á þingit; slær nú í bardaga ok verða þegar áverkar; fellu fjórir menn af Þórði. Þar fell Þórólfr refr, bróðir Álfs ór Dölum, virðuligr maðr, ok hverfa nú frá við svá búit. Einn maðr fell af Oddi, enn þrír urðu mjök sárir. Þórðr snýr nú málinu til alþingis. Þeir ríða nú heim vestr, ok þykkir mönnum hallast hafa metorð Vestanmanna. Nú ríðr Oddr á þingit. Hann sendi heim þræla sína með hross. Jór-

enn kona hans spurði tíðinda, er þeir komu heim. Þeir kváðust engin segja kunna önnur enn þau, at sá maðr var einn kominn vestan ór Breiðafirði, at svara kunni Tungu-Oddi, ok var hans hljómr ok rödd sem griðungr gelldi. Hon kvað þat engi tíðindi, þótt honum væri svarat sem öðrum manni, enn kvað þó þat hafa gørst at tíðindum, at eigi væri líkligra til. „Var þar ok bardagi“, sögðu þeir, „ok fellu fimm menn alls, enn margir urðu sárir“. Enn áðr gátu þeir þess at engu. Nú líðr þingit, ok verðr þar ekki til tíðinda. Enn er þeir mágar koma heim vestr, skifta þeir bústöðum, ferr Gunnarr í Örnólfsdal, enn Hersteinn tekr Gunnarsstaði. Eftir þetta lætr Gunnarr fœra til sín vestan við þann allan, sem Örn austmaðr hafði átt, ok flytja heim í Örnólfsdal. Tekr hann til síðan ok húsar upp bœinn í annat sinn, þvíat Gunnarr var allra manna hagastr; hann var ok um alt atgervismaðr, ok manna best vígr ok hinn vaskasti í öllu.

15. Nú líða stundir fram allt til þess at menn ríða til þings; er nú mikill viðbúnaðr í heruðunum; ríða nú hvárirtveggju ákafa fjölmennir. Ok er þeir Þórðr gellir koma á Gunnarsstaði, er Hersteinn sjúkr, ok má eigi fara til þings; selr hann nú öðrum í hendr sakirnar. Eftir voru hjá honum þrír tigir manna. Nú ríðr Þórðr til þings. Hann safnar at sér vin-

um sínum ok frændum, ok kemr snemma til þings; enn þingit var þá undir Ármannsfelli; ok svá sem flokkar koma hefir Þórðr liðsdrátt mikinn. Nú er sén ferð Tungu-Odds. Ríðr Þórðr þá í mót honum ok vill eigi at hann nái þinghelginni. Oddr ríðr með þrjú hundruð manna. Þeir Þórðr verja þingit, ok slær þá þegar í bardaga; tekst brátt mannfall, enn allmargir urðu sárir. Þar fellu sex menn af Oddi, því*at* Þórðr var miklu fjölmennari. Þetta sjá góðgjarnir menn, at þau vandræði mundu afstanda, ef þingheimrinn berðist, at seint mundi bœtr bíða. Er þá gengit í milli ok verða skildir, ok snúit málum til sættar, ok var Oddr ofrliði borinn, ok varð undan at láta, fyrir því at bæði var, at hann þótti þyngra málahlut eiga at flytja, enda varð hann aflvani fyrir liðs sakir. Var þá þat mælt, at Oddr mundi tjalda á brottu ór þinghelgi, enn ganga til dóma ok at nauðsynjum sínum, fara með sik spakliga, sýna ønga þrjósku né hans menn. Sitja menn nú yfir málum ok reyna at sætta þá. [Þórðr gellir talaði þá langa tölu ok snjalla at lögbergi, ok tjáði þat, hversu illa at mönnum gegndi þat, at fara í ókunnig þing at sœkja um víg eðr harma sína at reka, ok sagði nú hversu mikit at honum varð fyrir, áðr hann gat þessu máli til skila komit ok kvað mörgum manni mein mundu at verða þessu vandræði, ef eigi væri bætr á ráðnar; fyrir því, sagði hann, at hér til hafa þat lög verit, at sakir skal sœkja á því þingi, er næst er vetfanginu; enn

þá er landinu var skift í fjórðunga, var svá skipat, at þrjú voru þing í fjórðungi hverjum, nema í Norðlendingafjórðungi; voru fjögur, ok því svá, at þeir urðu eigi á annat sáttir; þeir er voru fyrir norðan Eyafjörð vildu eigi þangat sœkja þing, enda eigi í Skagafjörð, þeir er fyrir vestan voru; enn þó skyldi jöfn dómnefna á alþingi ór þeira fjórðungi sem ór einhverjum öðrum. Af því skal einn maðr þaðan sitja fyrir forráðsgoðorð, at þeir goðar vildu allir setit hafa. Enn síðan voru sett fjórðungsþing. Svá sagði mér Úlfheðinn Gunnarsson]. Nú er setit at málunum, ok horfir Oddi þungliga fyrir þat mest at mikit ofrefli var í móti.

16. Enn nú skal segja nökkut af Hersteini, at honum létti brátt sóttarinnar, er þeir riðu til þingsins; ferr hann þá í Ørnólfsdal. Þat var einn morgin snemma, at hann var í smiðju, því-at hann var manna hagastr á járn. Þá kemr þar bóndi einn, sá er Ørnólfr hét, ok sagði svá: „sjúk er kýr mín, ok bið ek þik, Hersteinn, at þú farir at sjá hana; þykkir oss nú gott at þú ert aftr kominn, ok höfum vér þá nökkut svá lögjöld föður þíns, er oss varð at mestu gagni“. Hersteinn svarar: „eigi hirði ek um kú þína ok kann ek eigi at sjá, hvat henni er til meins“. Bóndi svarar: „mikill er þó munr, at faðir þinn gaf mér kúna, enn þú vilt eigi sjá hana“. Hersteinn svarar: „ek gef þér aðra kú, ef þessi deyr“. Bóndi svarar: „þat vil ek fyrst þiggja, at þú sjáir þessa. Hersteinn sprettr þá upp ok verðr hermt við, ok gengr út ok bóndinn með honum; snúa síðan í veg til skógar; liggr þar

ein sneiðigata ok skógrinn á tvær hendr. Ok er Hersteinn ferr klifgötuna, nemr hann staðar; hann var allra manna skygnastr. Hann mælti þá: „kom þar fram skjöldr í skóginum“. Bóndi þagði. Hersteinn mælti: „hefir þú svikit mik, hundrinn þinn? Nú ef þú ert í nökkurum særum at leyna, þá leggst þú niðr í götuna ok tala ekki orð; enn ef þú gerir eigi þetta, þá mun ek drepa þik“. Bóndinn leggst þá niðr; enn Hersteinn snýr heim ok kallar á menn sína. Þeir taka vápn sín ok fara síðan í skóginum, ok finna Ørnólf í götunni. Þeir biðja hann fara með sér þangat, sem mælt var at þeir skyldu finnast. Nú fara þeir þar til er þeir koma í eitt rjóðr. Þá mælti Hersteinn til Ørnólfs: „eigi vil ek skylda þik til at tala, enn far nú sem fyrir þik var lagit“. Bóndi hleypr þá upp á hól einn ok blístrar hátt. Síðan hlaupa þar fram tólf menn, ok var þar Hœnsa-Þórir fyrir flokki, enn þeir Hersteinn taka þessa menn höndum ok drepa. Høggr Hersteinn sjálfr höfuð af Þóri ok hefir með sér. Ríða nú síðan suðr til þings ok segja þar þessi tíðindi. Verðr Hersteinn ágætr mjök af þessu verki ok fær af virðing mikla sem von var at. Nú er setit yfir málum manna, ok verða þær málalyktir, at Arngrímr goði verðr sekr fullri sekt, ok allir þeir er at brennunni voru, nema Þórvaldr Oddsson; hann skyldi vera útan þrjá vetr ok eiga þá útkvæmt; gefit var fé fyrir

hann ok svá til farningar öðrum mönnum. Þorvaldr fór útan um sumarit, ok var leiddr upp á Skotland ok þjáðr þar. Nú eftir þetta var slitit þinginu, ok þykkir mönnum Þórðr vel ok sköruliga hafa fylgt þessum málum. Arngrímr goði fór ok útan um sumarit, ok er þat eigi ákveðit, hversu mikit fé goldit var; lýkr á þá leið þessum málum. Ríða menn síðan heim af þingi, enn þeir fara útan sem mælt var, er sekir vóru.

17. Gunnarr Hlífarson sitr nú í Örnólfsdal ok hefir húsat vel; hann hafði selför ok var mannafátt heima. Jófríðr, dóttir Gunnars, átti sjer *tjald* úti, þvíat henni þótti þat ódaufligra. Einn dag berr svá til, at Þóroddr son Tungu-*Odds*, ríðr í Þverárhlíð. Hann kemr í Örnólfs*dal* um farinn veg, ok gengr inn í tjaldit til Jófríðar. Hon heilsar honum vel. Hann sest niðr hjá henni, ok taka þau tal sín á milli, ok í því kemr sveinn frá selinu ok biðr Jófríði at taka ofan klyfjar með sér. Þóroddr ferr til ok tekr ofan klyfjarnar, enn sveinninn ferr síðan i brott ok kemr til sels. Gunnarr spyrr, *hví honum* yrði nú svo fljótt. Hann svarar öngu. Gunnarr spurði: „sáttu nökkut til tíðinda? „Alls ekki“, kvað sveinninn. „Nei“, sagði Gunnarr, „þannig ertu í bragði, sem nökkut hafi þér fyrir augu borit, þat sem þér þykkir umrœðu vert, ok seg mér ef svá er; eðr er

3

nökkut manna komit til bœarins?" „Øngan sá ek kominn", sagði sveinninn. „Þú munt nú segja verða", sagði Gunnarr, ok tók sviga einn mikinn, ok ætlar at berja piltinn með; ekki fekk hann af honum heldr enn áðr. Eftir þat fekk Gunnarr sér hest, ok hleypr á bak, ok ríðr skyndiliga ofan til vetrhúsa með hlíðinni. Jófríðr getr at líta ferð föður síns ok sagði Þóroddi, ok biðr hann ríða á brott; „vilda ek gjarna", sagði hon, „at eigi hlytist illt af mér". Þóroddr segist munu bráðliga ríða. Gunnarr ber fljótt at ok hleypr af baki; gengr þegar inn í tjaldit. Þóroddr heilsar honum vel; enn Gunnarr tók kveðju hans ok spurði síðan, hví hann væri þar kominn. Þóroddr sagði, at svá bar til um ferðir hans; „ok vil ek þó ekki gøra til fjandskapar við þik; enn vita vil ek, hverju þú vilt svara mér, ef ek bið Jófríðar dóttur þinnar", segir hann. Gunnarr svarar: „eigi mun ek gifta þér dóttur mína við þessa meðferðina; hefir nú ok í odda staðist með oss um hríð". Síðan reið Þóroddr heim.

18. Þat var einn dag at Oddr segir, at eigi mundi illa fallit, at hafa nökkurar landsnytjar af Örnólfsdal, „þar er aðrir menn hafa sest á eigur mínar at röngu". Konur sögðu þat til liggja; „gørist fé harðla nytlétt, ok mun þá miklu betr mjólka ef svá er breytt". „Þá skal þangat fénu halda", sagði Oddr, „þvíat þar eru

hagar góðir". Þá sagði Þóroddr: „ek mun *bjóðast* til at fylgja fénu ok mun þá óágengiligra þykkja". Oddr segist þat gjarna vilja. Ok fara þeir nú með fénu; ok er þeir eru langt komnir, segir Þóroddr, at þeir skyldu þangat *halda* fénu, at þeir fá versta haga, ok skermsl *eru* mest. Nú líðr nóttin af hendi, ok reka þeir heim féit um morgininn; ok er konur hafa mjólkat, þá kveða þær aldri jafnilla nýst hafa sem þá, ok er þessa eigi oftar freistat. Líða *nú* svá stundir fram.

19. Þat var einn morgin snemma, at Oddr kemr at máli við Þórodd son sinn; „þú skalt fara", segir hann, „ofan í sveit ok safna mönnum, ok vil ek nú reka menn af eignum vorum, enn Torfi skal fara upp um Hálsa, ok gøra þeim *í kunnleika* um þenna fund; vér skulum hittast við Steinsvað". Þeir gøra nú svá; safna þeir liði; fá þeir Þóroddr níu tigi manna; ríða síðan til vaðsins. Þeir Þóroddr koma fyrri til vaðsins. Hann biðr þá ríða fyrir; „enn ek vil bíða föður míns", segir hann. Ok er þeir koma at garði í Örnólfsdal, er Gunnarr at gøra hlass. *Nú* rœðir sveinninn um, er var með Gunnari: „menn fara at bœnum eigi allfáir saman". „Já", sagði Gunnarr, „svá er þat", ok gengr heim til bæarins, ok tók boga, þvíat hann skaut allra manna best af honum, ok þar helst til jafnat, er var Gunnarr at Hlíðarenda. Hann hafði þá

húsat vel bœinn; enn gluggr var á útihurðinni, sváat maðr mátti rétta út höfuð sitt. Hann stóð við hurðina með bogann. Nú kemr Þóroddr at bœnum, ok gengr at dyrum við fá menn, ok spyrr ef Gunnarr vill nökkura sætt bjóða. Hann svarar: „ek veit eigi at ek eigi nökkut at bœta; enn hitt væntir mik, áðr þér fáit mitt vald, at griðkonur mínar muni stungit hafa nökkura þína félaga svefnþorni áðr ek hnigi í gras". Þóroddr svarar: „satt er þat, at þú ert afbragð flestra manna, þeira sem nú eru uppi; enn þó má koma svá margt lið á móti þér, at þú getir eigi við staðit, þvíat faðir minn ríðr at garði með mikit lið, ok ætlar at drepa þik". Gunnarr svarar: „vel er þat; enn þat munda ek vilja, at ek hefða mann fyrir mik áðr ek hnigi at velli; enn eigi gruna ek þat, þótt faðir þinn haldi lítt sættirnar". „Hina leið er", sagði Þóroddr, „at vér viljum gjarna sættast, ok rétt nú fram höndina með góðum vilja þínum, ok gift mér Jófríði dóttur þína". Gunnarr svarar: „eigi kúgar þú dóttur mína af mér; enn eigi væri þat fjarri jafnaði boðit sakir þín, þvíat þú ert góðr drengr". Þóroddr svarar: „eigi mun þat svá virt af góðgjörnum mönnum, ok kann ek mikla þökk fyrir, at þú takir þenna kost með þeim máldögum sem því hœfir". Ok nú við umtölur vina sinna, ok annat þat, at honum þótti Þóroddr jafnan vel

farit hafa með sínu máli, þá verðr þat af, at Gunnarr réttir fram höndina, ok lúka svá þessu máli.

20. Nú í þessu kemr Oddr í tún, ok snýr Þóroddr þegar í mót föður sínum, ok spyrr, hvat hann ætlar? Hann kveðst ætla at brenna bœinn ok svá mennina. Þóroddr svarar: „á aðra leið er nú komit málinu, ok eru vit Gunnarr nú sáttir", ok segir nú allt hve komit er. „Heyr hér á endemi", segir Oddr, „væri þér þá verra, at eiga konuna, þótt Gunnar væri drepinn áðr, er mestr var vor mótstöðumaðr, ok höfum vér illt at verki at hefja þik". Þóroddr svarar ok mælti: „við mik skaltu nú fyrst berjast, ef eigi kemr öðru við". Ganga menn nú í milli ok sætta þá feðga. Urðu þær málalyktir, at Jófríðr er gefin Þóroddi, ok líkar Oddi stórilla. Fara nú heim við svá búit. Eftir þat sitja menn at boði, ok unir Þóroddr allvel sínu ráði. Ok at vetri afliðnum ferr Þóroddr útan, því at hann hafði spurt at Þórvaldr bróðir hans var í höftum, ok vildi leysa hann með fé. Hann kemr til Noregs ok kom eigi út síðan, ok hvárgi þeira brœðra. — Oddr tók nú at eldast mjök; ok er hann spurði þat, at hvárgi sona hans mundi tilkoma, tók hann sótt mikla, ok er at honum tók at þrengva, mælti hann við vini sína, at þeir mundi flytja hann upp á Skáneyjarfjall, þá er hann væri dauðr, ok kvaðst þaðan vildu sjá yfir tunguna alla; ok svá var gört. Enn Jófríðr Gunnarsdóttir var síðan gefin Þórsteini Egilssyni at Borg, ok var hinn mesti kvennskörugr. Ok lýkr þar Hœnsa-Þóris sögu.

Nöfn.

